

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf.III.30.079/2020/11.

A Debreceni Ítéltábla a Csetneki Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Csetneki Attila ügyvéd, címe) által képviselt felperes neve (Cg..., címe) felperesnek - a Szabó Levente Antal Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szabó Levente Antal ügyvéd, címe) által képviselt alperes neve (Cg..., címe) alperes ellen szerződés létrejöttének a megállapítása és szerződés létrehozás, illetve kártérítés iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 2020. február 13. napján kelt 21.G.40.010/2019/45. számú ítélete ellen az felperes 45. sorszámú fellebbezése alapján az alulírott napon - tanácsülésen - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az alperesnek 5 353 050 (ötmillió-háromszázötvenháromezer-ötven) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú ítéletben megállapított - a fellebbezés elbírálásánál lényeges - tényállás szerint a felperes főtevékenységként autópálya-, út- és hídépítő vágottkő és kőtermék gyártásával, az alperes több észak-magyarországi bányát működtető, egyebek mellett vasútépítési alapanyagok, vasúti ágyazati zúzottkő értékesítésével foglalkozó gazdasági társaság, mindketten a C. Cégcsoport tagjai. A felperes a M. Zrt. (a továbbiakban: M. Zrt.) által 2015-ben kiírt, ... számon megjelent „zúzottkő beszerzése” tárgyában kiírt közbeszerzési eljárás nyerteseként szerződést kötött a M. Zrt.-vel 370 500 tonna vasúti ágyazati zúzott kő szállítására. A felperes, mint vevő, az alperessel, mint eladóval - a M. Zrt.-t vasúti ágyazati kővel történő kiszolgálása érdekében - 2016. június 30-án adásvételi keretszerződést (a továbbiakban: Keretszerződés) kötött. Ebben a felek - egyebek között - rögzítették az alperestől elszállítandó zúzottkő tervezett mennyiségét üzemenkénti bontásban. Eszerint az alperes az adásvételi keretszerződés alapján az üzemeiből kétféle termék szállítását vállalta a következő bontásban:

Üzem	32/50-A	32/50-B
T.	76 400 tonna	600 tonna
R.	1 000 tonna	75 000 tonna
Sz.	500 tonna	000 tonna

A Keretszerződés 1.2.pontjában a felek a vételárat termékenként határozták meg akként, hogy:

A termékek nettó egységei 2016-ban

Üzem	32/50-A	32/50-B
T.	3 900 forint/tonna	3 700 forint/tonna
R.	3 900 forint/tonna	3 530 forint/tonna

Sz.	3 900 forint/tonna	3 530 forint/tonna
A termékek nettó egységárai 2017-ben		
Üzem	32/50-A	32/50-B
T.	4 100 forint/tonna	3 880 forint/tonna
R.	4 100 forint/tonna	3 710 forint/tonna
Sz.	4 100 forint/tonna	3 710 forint/tonna

A termékek nettó egységárai 2018. március 1-től a 2017. évi árakhoz képest a KSH által publikált, 2017. évi fogyasztói árindex változás mértékével emelkednek, illetve amennyiben az negatív, úgy az árak nem változnak. A fenti árak a mérlegelés és gépkocsira rakás díját tartalmazzák.

Vasúti szállítás esetén

a) t.-i üzemben:

- a 32/50-A és 32/50-B termékek vagonba rakási díját az ár tartalmazza,
- az M22 zúzottkő vagonba rakás díja 400 forint/tonna + áfa, mely minden év január 1-től a megelőző évi KSH szerinti fogyasztói árindex változás mértékével emelkedik, illetve amennyiben az negatív, úgy az ár nem változik.

b) sz.-i üzemben valamennyi termék esetében a vagonba rakás díja 400 Ft/tonna + áfa, mely minden év január 1-től a megelőző évi KSH szerinti fogyasztói árindex változás mértékével emelkedik, illetve amennyiben az negatív, úgy az ár nem változik. A teljesítés helye az 1.1. pont szerint az alperes t.-i, sz.-i és r.-i üzeme, határideje 2018. augusztus 31. napjáig, annak módja az üzemben gépjárműre vagy vagonba rakva.

A Keretszerződés 1.3. pontja tartalmazta a szállítási ütemtervet, mely szerint a felperes, mint vevő azt vállalta, hogy a félévet megelőző hónap 15. napjáig az adott félévre vonatkozó zúzottkő igényt havi bontásban közli az alperesi eladóval.

A Keretszerződés (F/6) 1. pontjában a felek abban állapodtak meg: az alperes szavatolja, hogy minimálisan a 370 500 tonna plusz opcionálisan lehívható 20% mennyiségű zúzottkő kiszolgáltatását biztosítja a felperesnek. A felperes belátása szerint határozza meg a lehívások mennyiségét, egyenletes, vagy kötelező minimális/maximális lehívásokra nem kötelezett. Az alperes tudomásul vette, hogy a felperesnek nincs minimum megrendelési kötelezettsége sem mennyiségre, sem értékre. A keretösszeg nem teljes mértékű lehívásából eredő bevételkiesés az eladó kockázata, ezen jogcímen a felperessel szemben igényt nem érvényesít. A felperes vállalta, hogy a keretszerződés alapján az általa lehívott mennyiség 50%-ának megfelelő mértékben M22 frakciójú követ is vásárol, azzal, hogy amennyiben ezt nem teljesíti, abban az esetben a keretszerződés 1.4. pontja szerinti meghiúsulási kötbért köteles fizetni.

A Keretszerződés tartalmazta, hogy az 2018. augusztus 31. napján szűnik meg, az ezt követően felperestől érkező lehívásokat az alperes nem köteles teljesíteni.

A felek a Keretszerződést 2017. június 30-án módosították, az 1.4. pontban rögzített meghiúsulási kötbérre vonatkozó rendelkezést hatályon kívül helyezték.

A felperes a Keretszerződés alapján 2016-ban összesen 49 627 tonna zúzottkövet szállított el alperestől, ennek nem egészen 2%-a volt a 32/50-A minőségű kő. Bár a felperes 2016. szeptemberére 32/50-A követ is rendelt, az alperes 32/50-B kővel szolgált ki, arra vonatkozó tanúsítványt mellékelve, illetve arra vonatkozó számlát kibocsátva. 2017-ben és 2018-ban 32/50-A minőségű követ a felperes nem rendelt.

A felperes a keretszerződéshez mellékelten túl a későbbiekben az alperes érdeklődése ellenére fél éves ütemezést nem adott, azonban a havi rendelései egyértelműen az egyes bányászatokra, bontásban vasúti vagy közúti szállításra vonatkozóan a 32/50-A és 32/50-B kőre irányuló megrendelést tartalmzták. A felperes 2016. augusztus 29-én megküldte azon, a M. által rendelkezésre bocsátott három hónapra vonatkozó ütemezést, amelyben a 120 km/h feletti sebességre vonatkozó minőségi kritérium volt rögzítve, melyben októberre K.-ról 3500 tonna, novemberben 2800 tonna, decemberben 4000 tonna, Sz.-ról 2016. októberre 500 tonna, míg T.-ről

2016. október, november, decemberre 5500 tonnára vonatkozó igény volt rögzítve. Ebben a 2016. október-novemberi időszakban alperes 32/50-B frakciójú követ szállított, arra vonatkozó számlát és tanúsítványt állított ki. A felperes ezt a teljesítést elfogadta.

A M. Zrt. 2017-ben, ... számú közbeszerzési eljárásban vasúti pálya felújítási, karbantartási munkáihoz szükséges vasúti NZ-32/50v>120 km/h sebességre kiépített vágányba beépítésre alkalmas zúzottkő beszerzésére vonatkozó pályázatot írt ki, mely Magyarország egész területére szólt. A kiírásban az 1. rész Észak-kelet Magyarországot, a 2. rész Dél-kelet Magyarországot, a 3. rész Észak-nyugat Magyarországot és a 4. rész Dél-nyugat Magyarországot érintette. A kiírás műszaki, illetve szakmai alkalmassági feltétele egyebek mellett az volt, hogy a jelentkező legalább egy darab olyan zúzottkő rakodására alkalmas rakodógéppel rendelkezzen, amely napi berakodási teljesítménye eléri a 900 tonna mennyiséget és rendelkezzen legalább egy olyan hitelesített mérleggel, amellyel biztosítani tudja a hiteles mennyiség átvételét. Az értékesített terméknek meg kellett felelnie az MSZ EN 13450:2003 szabványnak, valamint a többször módosított M. PHMFA 102345/1995. utasítás 4. számú módosításában foglalt V>120 km/h sebességre kiépített vágányba történő beépítés feltételeinek.

A felperes a 2017. június 29-én e-mailben tájékoztatta az alperest arról, hogy ebben a közbeszerzési eljárásban pályázatot kíván benyújtani. Hivatkozva a korábbi sikeres együttműködésükre árajánlatot kért az alperestől, kiemelve, hogy „jelen ajánlatkérésünk nem jelent semmilyen szerződéskötési és/vagy rendelési kötelezettséget”, az a pályázat megalapozásához szükséges. Mind a négy magyarországi területre vonatkozóan a vasúti NZ 32/50 v>120 km/h sebességre kiépített vágányba beépítésre alkalmas zúzottkőre, illetőleg arra az alternatívára is kért ajánlatot, amennyiben az adott mennyiség mellett M22 frakciójú zúzottkővet is rendel.

Telefonos egyeztetést követően, 2017. július 5-én a felperes alkalmazottja W.Lné (W.M.), a felperes ügyvezetője F.T. által aláírt e-mailt továbbított az alperes ügyvezetőjének Cs.Z.-nak és dr. K.B. értékesítési vezetőnek, amelyben a felperes a pályázatban szereplő valamennyi területre nézve - ismét kijelentve, hogy „szerződéskötési és megrendelési kötelezettség nélkül” - módosította az árajánlatkérés tartalmát.

Ny.B., az alperes alkalmazottja - dr. K.B. értékesítési vezetővel való egyeztetést követően - 2017. július 6-án az alábbi válasz e-mailt küldte W.M. felperesi alkalmazottnak:

„Kedves M.!

Kérésének megfelelően tájékoztatom, hogy a jövőbeni együttműködésünk alapját továbbra is a közöttünk meglévő szerződés képezi, amely 2018. augusztusáig van érvényben. Ezt a szerződést előzetes egyeztetés után, 2019-ig módosítással meg tudjuk hosszabbítani.

Az aktuális árak a tárgyévben a KSH által publikált fogyasztási árindex szerinti mértékben emelkednek, amelyek tárgyév március 31-től lesznek érvényben. Kérdés esetén állok rendelkezésére!”

Az e-mailhez mellékelte a felek által megkötött és a levél küldésének időpontjában érvényben lévő keretszerződést.

Az alperes - az ügyvezetője és a gazdasági igazgatója együttes aláírásával - 2017. július 26-án a „zúzottkő beszerzése” tárgyában kiírt közbeszerzési eljárásban nyilatkozatot adott arra, hogy „A társaság Sz., T. állomásból kiágazó iparvágányának rakodóállomásán napi 900 tonna zúzottkő berakodásához és feladásához a technikai/műszaki feltételek adottak, különös tekintettel arra, hogy részvételre jelentkező részére a szerződéses idő alatt a rakodási állomáson a megfelelő rakodási kapacitást biztosított.”

Ilyen előzmények után 2017. augusztus 4-én a felperes képviselőjében F.T. ügyvezető, az alperes nevében B.L.É. gazdasági igazgató és S. I. gazdasági főmérnök adásvételi és vállalkozási előszerződést írtak alá. Ebben a felperes, mint vevő és megrendelő az alperes, mint eladó vállalkozó rögzítették, hogy a felperes a M. Zrt. zúzottkő beszerzése tárgyában zajló ... számú közbeszerzési eljárásban az alperest, mint kapacitást nyújtó szervezetet, egyben mint alvállalkozót jelölte meg. A

felek megállapodtak abban, hogy amennyiben a felperes köt szerződést a M. Zrt-vel, abban az esetben:

az alperes, mint vállalkozó vállalja, hogy „az alkalmassági követelmény igazolására szolgáló dokumentumnak megfelelő terméket „(ld. jelen szerződés 3. pontjában meghatározottakat)” a rendelkezésére bocsátja,

a felperes megrendeli, az alperes pedig elvállalja, hogy a T. és Sz. bányából történő kiszolgálás esetén a felperest a megfelelő minőségű termékkel ellátja, és elvégzi a termék rakodási és hitelesített mérlegelési feladatait is.

Az alperes ismételten nyilatkozott arról, hogy rendelkezik a közbeszerzésben megkövetelt zúzottkő berakodásra képes rakodógéppel és hitelesített mérleggel, melyeket a megkötendő szerződés teljesítésének időtartama alatt rendelkezésre bocsát, kijelentette, hogy vállalja, hogy a megrendelőnek kiszolgálja a közbeszerzési eljárásban megjelölt terméket.

Az előszerződés 4. pontjában a felek az alábbiakat rögzítették: „A szerződő felek megállapodnak, hogy az eljárás sikere esetén, az erről szóló értesítés közlésétől számított tizenöt napon belül szerződést kötnek - jelen előszerződés, illetve az adásvétel és az alvállalkozás egyéb feltételeit rendező külön megállapodásuk alapján, amelyben a megkötendő szerződés lényeges feltételeiben már megállapodtak”. Az utolsó tagmonddal az alperes egészítette ki a szerződés szövegét. A felek rögzítették azt is, hogy amennyiben a közbeszerzési eljárás sikertelen lesz, egymással szemben követelést nem támasztanak.

A felperes a közbeszerzés során tett árajánlatát az alperessel fennálló keretszerződés 1.2. pontjában szereplő egységarak alapján adta a M. felé.

A felperes a közbeszerzési eljárás 1., valamint 2. része tekintetében elnyerte a pályázatot, és 2018. február 8-án az Észak-kelet Magyarországot érintő 1. részre ... (F/9) szerződésszám alatt, illetőleg a Dél-kelet Magyarországot érintő 2. részre ... (F/1) szerződésszám alatt keretszerződéseket kötött a M. Zrt-vel. Mindkét szerződés tartalmazza, hogy a szerződés tárgya a $V > 120$ km/h sebességre kiépített vágányba beépítésre alkalmas zúzottkő szállítása, a keretszerződésenkénti 4.1. pontban rögzített nettó egységaron. Ez az 1. részt érintő területre vonatkozóan 5 390 Ft/tonna, míg a 2. részt érintő területre 4 740 Ft/tonna összegű. Ez az egységár tartalmazta a termékkel kapcsolatos összes költséget, díjat, így különösen a szállítási, rakodási és csomagolási költségeket, valamint az átvétel költségét, illetve az esetleges vámköltséget is.

A felek a közöttük létrejött adásvételi előszerződés 4. pontjában írtak ellenére nem kötöttek szerződést.

Az alperes a felperes egyedi havi lehívásai alapján továbbra is kiszolgáltatta a felperes zúzott kő szállítási igényeit. Így a felperes 2018. márciusi (már a ... számú közbeszerzés nyerteseként a M. Zrt-vel 2018. februárban megkötött keretszerződés alapján adott) megrendelésére 32/50-B típusú zúzott követ szállított a részére.

A felperes 2018. március hónapban már a 2018. februárjában M.-val aláírt keretszerződés alapján 32/50-B kőre adott rendelést alperesnek, aki a 2018. augusztus 1-ig hatályban lévő keretszerződés alapján szolgáltatta ki a felperest.

A felperes a 2018. márciusában leadott rendelés teljesítése alapján úgy értelmezte, hogy a felek között még hatályos keretszerződésben rögzített árakon, a korábban meglévő együttműködés szerint fogja az alperes kiszolgáltatni a felperesi megrendeléseket az újonnan kötött, M. keretszerződések 24 havi futamidején is.

A felperesnek a 2018. augusztus 17-én megküldött, 2018. szeptemberre vonatkozó megrendelését (lehívást) követően az alperes ügyvezetője 2018. augusztus 30-án e-mailben a Keretszerződés módosítására vonatkozó, 2018. augusztus 29-ei keltezésű, az alperes által aláírt tervezetet küldött a felperes ügyvezetőjének, „mellyel változatlan feltételek mellett” tudja biztosítani a 2018. augusztus 17-én megküldött szeptember hóra vonatkozó igényük kiszolgáltatását.” Az adásvételi keretszerződés módosítása szerint a 2016. június 30-án ... iktatási számú adásvételi keretszerződésben a teljesítés

határidejét 2018. augusztus 31-ről 2018. szeptember 30-ra módosítják, azzal, hogy a keretszerződés módosítással nem érintett rendelkezései hatályban maradnak.

Az alperes egyidejűleg a felperes által elnyert M. zúzottkő beszerzésre kiírt pályázathoz kapcsolódóan tájékoztatást kért

- NZ32/50 $V > 120$ km/h sebességű pályába beépítésre alkalmas,
- 24 hónap időtartamban várhatóan lehívásra kerülő zúzottkő igényükről,
- üzemenkénti és évenkénti bontásban.

Közölte a felperessel, hogy a közbeszerzésben szereplő minőségű 32/50 vasúti ágyazati kő csak R.-ről és T.-ről kiszolgálható, ugyanis a szobi üzemben várhatóan csupán 2019. tavaszától fog rendelkezésre állni.

A felperes ügyvezetője, F.T. az alperesnek 2018. augusztus 31-én küldött „... számú Adásvételi keretszerződés meghosszabbítása” tárgyú levelében kifogásolta, hogy a megküldött tervezetben „egy hónapos hosszabbítás került rögzítésre, holott a Felek megállapodása 2020. február 08. napjáig szól” az aláírt dokumentumok (a 2017. július 5-én kelt felperesi árajánlatkérés, az alperes erre adott 2017. július 6-ai árajánlata és az alperes 2017. július 31-én adott kapacitásbiztosító nyilatkozata) szerint. Ezért az általuk „a szerződés tárgyára és tartalmára vonatkozó feltételeket” eszerint megváltoztatott, részéről aláírt módosító szerződéstervezetet küldött vissza az alperesnek aláírás végett.

Az alperes ügyvezetője a 2018. szeptember 4-ei válasz e-mailben azt közölte a felperessel, hogy a 2016. június 30-án megkötött ... iktatószámú adásvételi keretszerződés teljesítési határidejének 2018. szeptember 30-ai kitolásával történő módosításra küldött 2018. augusztus 29-ei ajánlatát fenntartja, de a „meg nem kötött szerződésből eredően” (hiszen a 2017. augusztus 4-ei előszerződés 4. pontja nem teljesült, a felek semmilyen szerződést nem kötöttek) az alperesnek semmilyen kötelezettsége nincsen. Ezért a felperes 2018. augusztus 17-én megküldött, 2018. szeptember vonatkozó megrendelését „változatlan feltételek mellett” tudja biztosítani, de a szeptemberi szállítással lezárja és kifuttatja a korábbi M. közbeszerzéshez kötődő szerződést. A felperes által elnyert két régió vasúti karbantartási munkáihoz a M. által 2018. október 1-től 2018. december 31-ig igényelt 124,421 és 76,421 tonna, a kiírt minőségnek megfelelő zúzottkő terméket T. és R. üzemekben gépkocsira rakva és mérlegelve nettó 4 500 Ft/tonna egységáron szállítja a felperesnek. Közölte azt is, hogy amennyiben a javasolt módosításról 2018. szeptember 11-ig nem születik megállapodás, úgy az árukiadást felfüggeszti.

A felperes 2018. szeptember 21-én a M.-ot a kiszolgálás részleges akadályáról értesítette, amelyben az akadály pontos okát nem közölte. Tájékoztatást nyújtott arról, hogy a keretszerződés szerinti T. és Sz. kiszolgálási helyekkel szemben a későbbiekben K-K teljesítési helyről értékesít. Felhívásra 2018. szeptemberben közölte, hogy 2018. szeptember 20-i dátummal Sz.-ról 440 tonnányit (közúton), T.-ről 3267,4 tonnányi B frakciójú követ rendel, 2018. szeptember 20-án pedig arról tájékoztatta az alperest, hogy Sz.-ról és T.-ről való kiszolgálással is 4 700 Ft/tonna áron értékesíti a B frakciójú követ.

A felperes jelezte alperes felé, hogy nem az alperes által közölt októberi aktuális áron, hanem a felek között már szeptember 30-án lejárt keretszerződés szerinti 3 973 forint/tonna egységáron kíván vásárolni.

Mindezeket követően a felek között egyeztetés zajlott, amely eredményeként 2018. szeptember 27-én eseti megállapodást kötöttek. A következő időszakban az alperes a felperessel havi rendszerességgel megkötött adásvételi szerződések alapján szolgálta ki a felperest. Ennek alapján a 2018. októberi vételár 4 580 forint/tonna + 180 forint/tonna rakodási költség, a 2018. november hónapra kötött eseti megállapodás szerinti ár 4 817 Ft/tonna + 180 Ft/tonna rakodási költség, 2019. január hónapban 5 500 Ft/tonna, illetőleg 5 100 Ft/tonna + 180 Ft/tonna rakodási költség volt.

A felperes a per időszakában a M.-val kötött keretszerződésben vállalt kötelezettségének akként tett eleget, hogy az alperessel havonta eseti adásvételi, vállalkozási szerződést köt a tárgy hónapot megelőző hónap 20.napjáig leadott megrendelés alapján.

- [2] A felperes a keresetében elsődlegesen kérte, hogy a bíróság állapítsa meg azt, hogy közte és az alperes között az adásvételi szerződés létrejött a keresetlevelében megjelölt tartalommal, így 2018-ban

Üzem	32/50-A	32/50-B
T.	4 198 Ft/t	3 973 Ft/t
R.	4 198 Ft/t	3 973 Ft/t
Sz.	4 198 Ft/t	3 973 Ft/t

nettó egységáron,

2019-ben és 2020-ban a 2019. március 1-től a 2018. évi árakhoz képest, a KSH által publikált, 2018. évi fogyasztói árindex-változás mértékével emelkedő, illetve amennyiben az negatív, úgy változatlan egységáron.

Másodlagos kereseti kérelme arra irányult, hogy az aláírt előszerződés alapján a bíróság hozza létre a felek között az adásvételi szerződést.

Harmadlagos kereseti kérelmében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 4 306 582 Ft szerződésszegéssel okozott kár, és annak 2019. január 25. napjától a kifizetés napjáig számított késedelmi kamata megfizetésére, azzal, hogy az elsődleges kereseti kérelem szerint létrejött szerződésben foglalt vételárral szemben a 2018. október, november és 2019. január hónapban kötött eseti adásvételi szerződésekben foglalt vételár kifizetésével, a különbözet miatt keletkezett ilyen összegű kár érte őt.

A felperes úgy nyilatkozott, hogy a kereseti kérelmei közül az elsődleges és a másodlagos kereseti kérelem egymással látszólagos keresethalmazatban van, elsőként az elsődleges kereseti kérelem elbírálását kérte. A harmadlagos, az elsődleges kereseti kérelemmel keresethalmazatban álló kereseti kérelme elbírálását arra az esetre kérte, ha a bíróság az elsődleges kereseti kérelmének helyt ad.

- [3] Az alperes az ellenkérelmében a kereset teljes elutasítását és a felperes perköltségében való marasztalását kérte.

- [4] Az elsőfokú bíróság a fellebbezett ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 2 882 091 Ft általános forgalmi adót is magában foglaló 13 556 504 Ft perköltséget.

- [5] Az elsődleges kereseti kérelmet - a részletesen kifejtett indokok alapján - azért találta alaptalannak, mert a Ptk. 6:215. §-a szerint az adásvételi szerződés létrejöttéhez szükséges a feleknek a lényeges feltételek közül az adásvétel tárgyában és a vételárban való kifejezett megállapodása, azt pedig, hogy az alperes a felperes 2018. márciusi megrendelését kiszolgálta, nem fogadta el a szerződés létrejöttét eredményező ráutaló magatartásnak.

A harmadlagos kereseti kérelem elutasítását pedig azzal indokolta, hogy mivel az elsődleges kereseti kérelem alaptalan, „ebből következően nem lehet megalapozott” a felperes kártérítési igénye sem.

- [6] Az elsőfokú bíróság a másodlagos kereseti kérelem elutasításának az indokolásában a Ptk. 6:73. § (1) bekezdését ismertetve hangsúlyozta, hogy a bíróság a szerződést előszerződés alapján csak akkor hozhatja létre, ha az előszerződésben a felek a szerződés lényeges feltételeiben megállapodtak.

A jelen esetben - az elsődleges kereseti kérelem elutasítása indokaiban részletesen kifejtettek szerint - azt lehetett megállapítani, hogy az előszerződés aláírását megelőzően a felek az adásvételi szerződés lényeges feltételeiben nem állapodtak meg. Azt pedig a felperes - noha az ő érdekében állt - nem tudta bizonyítani, hogy a felek az előszerződés 4. pontjában foglalt külön megállapodást megkötöttek, miként az sem volt megállapítható, hogy mi volt ennek a megállapodásnak a tartalma, így tehát azt sem, hogy ezzel a felek az adásvételi szerződés lényeges feltételeiben megállapodtak.

Az elsőfokú bíróság kiemelte: ennek a bizonyítására önmagában nem volt alkalmas az, hogy az előszerződés 4. pontja múlt időben tartalmazza, hogy a felek a megkötendő szerződés lényeges feltételeiben már megállapodtak, még arra tekintettel sem, hogy ez bizonyítottnak az alperes módosítása alapján került bele az előszerződésbe. Az elsőfokú bíróság ugyanis az alperessel értett egyet abban, hogy ez a nyilatkozat „az adásvétel, az együttműködés lényeges feltételeiben való megállapodást nem pótolhatja.” A lényeges feltételekre vonatkozó megállapodást ugyanakkor a meghallgatott tanúk vallomása alapján sem lehetett megállapítani. Ny.B. és W.M. tanúvallomása ugyanis kifejezetten az előszerződést megelőző árajánlat-kéréssel és árajánlat- adással kapcsolatos körülményekre vonatkozott. Az előszerződést aláíró F.T. személyes nyilatkozata, valamint Bné.L.É. tanúvallomása pedig azt igazolta, hogy a felek között további, a lényeges feltételekre vonatkozó egyeztetés nem is zajlott.

Mindezekkel indokolva az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy „Mivel tehát már az I. kereseti kérelemben kifejtettek szerint az előszerződés megkötését megelőzően a felek között nem jött létre az adásvételi szerződés létrehozásához szükséges megállapodás, így a felek által aláírt és érvényesen megkötött előszerződés nem alkalmas a felperes II. kereseti kérelme szerinti adásvételi szerződés létrehozására.” Mindezekre tekintettel a felperes másodlagos kereseti kérelmét sem találta megalapozottnak, ezért azt elutasította.

Az elsőfokú bíróság az ítélete indokolásában kitért arra is, hogy a 33. sorszámú végzésével elutasította a felperesnek azt az utólagos bizonyítási indítványát, hogy a W.Lné által felmutatott és az alperes által véleményezett szöveget tartalmazó levelet okirati bizonyítékként fogadja el, a 36. sorszámú végzésével pedig „ezen végzésével szemben felperes által előterjesztett, eljárás szabálytalansága iránti kifogást is elutasította.”

Az utólagos bizonyítási indítványt azért utasította el, „mert nyilvánvalóan ezen, W.Lné által felmutatott okirat a felperes jogi képviselőjének is rendelkezésére állt már a perindítást megelőzően... ebből pedig következik, hogy a per tárgyával esetleges felperesi bizonyítással összefüggésben elvárható volt, hogy a W.Lné munkavállaló birtokában lévő „zölddel, kékkel kiemelt szöveget tartalmazó” e-mailhez is hozzájusson, s azt a perfelvétel során csatolja.” Ezért az okiratot, mint a Pp. 220. §-ában foglaltakkal ellentéteset nem fogadta el utólagos bizonyítékként.

- [7] A felperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni, a másodlagos keresete kérelme szerinti megváltoztatását, „a felek között 2017. augusztus 4. napján létrejött előszerződésből eredő szerződéskötési kötelezettség alapján az adásvételi szerződés” keresetlevélben meghatározott tartalommal történő létrehozását, az alperesnek - 1 500 000 Ft illetéklerovásból és bruttó 13 501 810 Ft ügyvédi munkadíjból keletkezett - elsőfokú, valamint - 2 500 000 Ft előlegezett fellebbezési illetékből és bruttó 6 750 904 Ft ügyvédi munkadíjból álló - másodfokú perköltsége megfizetésére kötelezését kérte.

A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az alábbiak szerint jelölte meg.

Kérte, hogy az ítéletábra - a Pp. 369. § (1) bekezdése alapján - bírálja felül az elsőfokú bíróság eljárásának a szabályszerűségét.

Ezt azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése hiányos volt, mind a bizonyítási teher kiosztása körében, mind pedig arra tekintettel, hogy az ítéletét „egy, az Előszerződés megkötését megelőzően kötött külön szerződés létre nem jöttére alapította anélkül, hogy ilyen korábbi külön szerződésre bármelyik fél hivatkozott volna, és anélkül, hogy erről az álláspontjáról a

feleket előzetesen, anyagi pervezetés körében, tájékoztatta volna." Állította, hogy hiányzott az anyagi pervezetés a szerződés lényeges tartalmi elemei tekintetében is, az elsőfokú bíróság a tanúbizonyítás közben utólagosan alakította ki a jogi álláspontját, erről a feleket nem tájékoztatta, erre figyelemmel a bizonyítás esetleges volt. Hivatkozott arra, hogy azt okirattal bizonyította, miszerint az előszerződés 2017. augusztus 4-én létrejött, az előszerződés létre nem jöttére vonatkozó anyagi jogi kifogást pedig az alperes az ellenkérelmében és a perfelvételi szakban nem terjesztett elő, kizárólag azzal védekezett, hogy a felek a lényeges feltételekben nem állapodtak meg, az előszerződés 4. pontja ilyenként nem minősíthető, mert az a felek által jövőben kötendő megállapodásra utalt.

Az elsőfokú bíróság az alperesnek azt az anyagi jogi védekezését nem fogadta el, hogy a feleknek a jövőben kellett volna megállapodást kötni. Ugyanakkor az előszerződés 4. pontjának az ítélete indokolásában kifejtett arról az értelmezéséről, miszerint „az előszerződésen felül azt megelőzően külön szerződéses megállapodásnak, azaz egy külön szerződésnek kell lennie” az anyagi pervezetés körében a felperesnek nem adott tájékoztatást, ekként a felperes nem kapott a bizonyítási terhére vonatkozó tájékoztatást sem.

Kérte, hogy amennyiben az ítéletábra a Pp. 370. § (4) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságtól eltérő anyagi jogi álláspontjának következményeként azt állapítja meg, hogy az elsőfokú bíróság által végzett anyagi pervezetés az érintett kérdéshez kapcsolódóan nem volt megfelelő, illetőleg, ha - a Pp. 373. § (5) bekezdésére is figyelemmel - hivatalból észlel releváns tényt vagy a felektől és az elsőfokú bíróságtól is eltérő jogértelmezést, illetve a kérelemtől jogszabály alapján való eltérés szükségességét, arról őt tájékoztassa.

A felperes az elsőfokú ítéletnek a Pp. 369. § (3) bekezdés a), c) és d) pontja szerinti anyagi jogi felülbírálatát is kérte. Ezzel összefüggésben arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint is a felek között az előszerződés 2017. augusztus 4-én érvényesen létrejött. Az érvényesen létrejött - és jogszerű előállítás hiányában - hatályos előszerződésre tekintettel okszerűtlen, és az anyagi jogi szabályokkal ellentétes az elsőfokú bíróságnak az a végkövetkeztetése, hogy az előszerződés azért nem alkalmas a felperes kereseti kérelme szerinti adásvételi szerződés létrehozására, mivel a felek között az előszerződés megkötését megelőzően nem jött létre az adásvételi szerződés létrehozásához szükséges megállapodás.

Érvelése értelmében az elsőfokú bíróság a felek között az előszerződés 4. pontjának az értelmezése kapcsán kialakult vitában helytálló következtetésre jutott, amikor nem fogadta el azt az alperesi hivatkozást, hogy a végleges szerződés megkötését jövőbeni megállapodástól tették függővé. Az előszerződés 4. pontját - a Ptk. 6:8. § (1) bekezdésére figyelemmel - sem az okiratba foglalt szöveg nyelvtani értelmezése, sem pedig ezzel összefüggésben F.T.-nak, a felperes ügyvezetőjének a perben tett személyes nyilatkozata, illetőleg W.Lné-nak, B.-L.É.-nak és S.I.-nak a tanúvallomása alapján nem lehet úgy értelmezni, hogy az egy jövőbeni megállapodás megkötését teszi szükségessé.

Az okiratba foglalt szöveg nyelvtani értelmezésével és a hivatkozott peradatokból ugyanakkor nem vonható le okszerű következtetés arra sem, hogy az előszerződés 4. pontjában a felek a végleges szerződés megkötéseként egy külön szerződéses megállapodásra, azaz jogi kötőerővel bíró kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozatra hivatkoztak.

Előadása szerint az elsőfokú bíróság erre okszerűtlenül következtetett, mert azon túl, hogy az „alperes sem hivatkozott arra, hogy a múltban kellett volna külön szerződést kötni”, a felperes sem tett olyan tényállítást, hogy ez a rendelkezés egy múltban megkötött, az előszerződéshez kapcsolódó külön szerződésre utalt. A szöveg nyelvtani értelmezése ezt nem támasztja alá, mert nem külön „szerződés” megkötését említi, hanem megállapodást. Egyetlen, a szerződéskötésben részt vett tanú sem tett olyan nyilatkozatot, hogy ezt a pontot úgy kellett értelmezni, hogy az előszerződésen felül azt megelőzően került sor egy külön szerződés megkötésére.

A felperes hangsúlyozta, hogy az Előszerződés 4. pontja nem egy külön szerződésre, hanem a felek korábbi megállapodására utal. Szerinte ezért a perben eldöntendő lényeges vitás kérdés az volt, hogy

az érvényesen létrejött Előszereződés 4. pontjában mi volt az a felek által hivatkozott múltbéli megállapodás, amelyet az Előszereződés ezen pontjával tettek a szerződésük részévé. Mi volt az, a múltbéli megállapodás időpontjában akár jogi kötőerővel nem bíró megállapodásuk, amelyre hivatkoztak az Előszereződésben, és amely így vált a jogi kötőerővel rendelkező Előszereződés tartalmává. A felperes pedig, az elsőfokú bíróság ezzel ellentétes anyagi pervezetése hiányában csak erre ajánlott fel bizonyítást.

Azzal is érvelt, hogy a végleges szerződés tartalmát a keresetlevele petitumában teljes terjedelemben meghatározta és a fellebbezésében részletesen kifejtette, hogy „az ítélet által is érintett lényeges szerződés elemei tekintetében” a felek megállapodását milyen peradatok támasztják alá. Külön kiemelte, hogy az előszereződés alapján megkötendő végleges szerződés tárgyában és a vételárban való „múltbéli megállapodást” az alperesnek küldött, 2017. július 5-én kelt módosított árajánlatkérése (1/F/4), az alperesnek a 2017. július 6-án elküldött e-mailben arra adott árajánlata (1/F/5) és az ahhoz csatolt keretszerződés (1/F/6) becsatolásával kétséget kizáróan bizonyította.” Ezen kívül ezt támasztotta alá F.T. nyilatkozata, W.Lné, Ny.B. tanúvallomása, valamint „okszerűen ez a következtetés vonható le kizárólag abból a tényből, hogy a felek az előszereződést úgy kötötték meg a M. zúzottkő beszerzésére kiírt ... számú közbeszerzési pályázathoz is, hogy az alperes által is tudottan felperes ennek alapján tett kötelező érvényű árajánlatot a közbeszerzési eljárásban, amelynek lényeges eleme (elsődleges bírálati szempont) az ár volt. Alperes ehhez kapcsolódóan még külön kapacitást nyújtó nyilatkozatban is megerősítette kötelezettségvállalását, a konkrét közbeszerzési felhívás tartalmának ismeretét.”

Hangsúlyozta azt is, hogy a Ptk. 6:7. § (3) bekezdése alapján kialakult bírói gyakorlat szerint az e-mail, mint forma is megfelel az írásbeliség követelményének, és az adott esetben a felek közötti szerződéses nyilatkozattal kapcsolatos szokásoknak is. A Ptk. 6:63. § (4) bekezdése szerint nem kell a feleknek megállapodniuk olyan kérdésekben, amelyet jogszabály rendez, míg a 6:63. § (5) bekezdése kimondja, hogy a szerződés tartalmává válik minden szokás, amelynek alkalmazásában a felek korábbi üzleti kapcsolatukban megegyeztek, és minden gyakorlat, amelyet egymás között kialakítottak. A szerződés tartalmává válik továbbá minden, az adott üzletágban a hasonló jellegű szerződés alanyai által széles körben ismert és rendszeresen alkalmazott szokás, kivéve, ha annak az alkalmazása a felek között - korábbi kapcsolatukra is figyelemmel - indokolatlan volna.

A felperes összefoglalt fellebbezési álláspontja szerint:

A felek között az előszereződés érvényesen létrejött.

Az alperesnek a felperes felhívása következtében szerződéskötési kötelezettsége áll fenn, az előszereződés megszűnésére alperes nem is hivatkozott, az előszereződéstől nem állt el.

A rendelkezés nyelvtani értelmezésére, F.T. személyes nyilatkozatára, W.Lné és B-L.É. tanúvallomására figyelemmel alaptalan az alperesnek az a hivatkozása, hogy az előszereződés 4. pontja alapján az előszereződést követően, azaz a jövőben kellett volna a feleknek külön megállapodni a részletes feltételekben alaptalan.

Az elsőfokú bíróság okszerűtlenül következtetett alperesi hivatkozás nélkül arra, hogy az előszereződés 4. pontja alapján az előszereződés megkötését megelőzően valamifajta önmagában is jogi kötőerővel bíró külön szerződést kellett kötniük.

Az előszereződés 4. pontja nem egy külön szerződésre, hanem a felek korábbi megállapodására utal. A kérdés az volt, mi a felek által hivatkozott múltbéli megállapodás, amelyet az előszereződés ezen pontjával tettek a szerződésük részévé, és így vált a jogi kötőerővel rendelkező előszereződés tartalmává.

Ez a felperes 2017. július 5. napján módosított árajánlatkérése (1/F/4) és az alperes 2017. július 6. napján elektronikus levélben arra adott árajánlata volt (1/F/5), ami az ajánlati feltételek és az ár tekintetében is pdf-ként csatolt keretszerződésben (1/F/6) szereplő feltételekre hivatkozott, azokat jelölte meg a jövőbeni együttműködés alapjaként. Ezt támasztja alá különösen F.T. személyesen nyilatkozata, W.Lné tanú, Ny.B. tanú, B-L.É. tanú nyilatkozata; a közbeszerzési eljárás alperes által

is ismert feltételei; alperes közbeszerzési eljárásban tett kapacitásnyújtó nyilatkozata; továbbá az a körülmény, hogy miközben a felek a megállapodás tényét az előszerződésben deklarálták, további egyeztetés ezeken kívül közöttük nem zajlott.

A felperes a végleges szerződés tartalmát a keresetlevelének petitumában teljes terjedelemben meghatározta. Ezeket az elsőfokú bíróság részletesen nem vizsgálta.

Az elsőfokú bíróság a felek e-mailben történt megállapodásának a figyelmen kívül hagyásával, okszerűtlen következtetésre jutott a szerződés egyes lényeges elemei - úgy, mint a szerződés tárgya, a termék minőségi jellemzői, ár, mennyiség, teljesítés helye - tekintetében.

[8] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítélete fellebbezett részének a helybenhagyását, és a felperesnek a másodfokú perköltségében való marasztalását kérte.

Megjegyezte, hogy a felperes fellebbezése a második kereseti kérelemmel érvényesíteni kívánt jog és jogalap megjelölését a keresetlevelétől eltérően tartalmazza, mivel ott a felperes az igény jogszabályi alapjaként csak a Ptk. 6:73. § (1) bekezdését jelölte meg, a Ptk. 6:63., 6:73. és 6:8. §-ait azonban nem. Ezzel összefüggésben kiemelte, hogy a BH2002.481. számú jogesetben is megjelenő bírói gyakorlat szerint a bíróság előszerződés alapján csak ex nunc hatállyal hozhatja létre a szerződést, visszamenőleges hatállyal nincs helye szerződés létrehozásának. A felperes pedig a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni, második kereseti kérelme szerinti megváltoztatását kérte, amelyben 2020. február 8-áig tartó időre kívánta a szerződést a bíróság által létrehozni, azonban ez az időpont már elmúlt, így a szerződés létrehozására a bíróságnak önmagában ezen oknál fogva nincs lehetősége.

Az alperes szerint az elsőfokú bíróság nem sértette meg az anyagi pervezetés szabályait. A felperes a Pp. 237. §-ában szabályozott anyagi pervezetést tévesen az 1952. évi Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettséggel azonosítja. A 2019-ben szerkesztett „Kommentár a polgári perrendtartáshoz” alapján hangsúlyozta, hogy a Pp. 237. §-a alapján a bíróságnak nincs előzetes tájékoztatási kötelezettsége a bizonyítási teher kiosztása tekintetében, az adott esetben pedig egyrészt az elsőfokú bíróság adott anyagi pervezetést (amelynek a tartalmát a felek indítványából azonosítani lehet), másrészt nem volt szükség a felperes által a fellebbezésében hiányolt további anyagi pervezetés alkalmazására, mert az alperes megfelelően felhívta a jogi képviselővel rendelkező felperes figyelmét a keresete hiányosságaira, és így a felperes számára ebből is egyértelmű volt, hogy milyen körben, pontosan mit kell bizonyítania.

Hivatkozott arra is, hogy noha a felperes a fellebbezésében azt fejtette ki, hogy az elsőfokú bíróság az alperesnek azt az anyagi jogi védekezését fogadta el - tévesen -, hogy a jövőben kellett volna megállapodást kötni, az alperes a per során - a válasziratában - kifejezetten vitatta azt is, hogy a felek az előszerződés megkötését megelőzően megállapodtak volna. Így ebből a felperesnek tisztában kellett lennie azzal is, hogy azt bizonyítania kell, amihez pedig a megállapodás tartalmát kellett volna bizonyítani, azaz azt, hogy a felek milyen lényeges feltételekben állapodtak meg. Az általa a fellebbezésben hivatkozott tanúvallomások azonban erre nem voltak alkalmasak, azokat legfeljebb csak a múltidőhöz kapcsolódó nyelvtani értelmezés körében lehet egyáltalán értékelni, a tényleges megállapodás bizonyítását azonban nem pótolja az előszerződés esetlegesen múlt idejű utalása.

Hangsúlyozta, hogy a Ptk. 6:73. § (1) bekezdéséből egyértelmű, hogy a bíróság a szerződést csak akkor hozhatja létre az előszerződés alapján, ha abban a felek megállapodtak a megkötendő szerződés lényeges feltételeiről. A Ptk. 6:63. § (1) bekezdésére figyelemmel a lényeges feltételek tekintetében is olyan megállapodásnak kell létrejönnie, amely a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre. Jogi kötőerővel nem rendelkező nyilatkozatból nem keletkezhet szerződés, így nem képezheti alapját semmilyen lényeges feltételben történő megállapodásnak sem.

A felperes a 2019. június 4-ei tárgyaláson maga is egyetértett az alperessel abban, hogy a Ptk. az előszerződés feltételül szabja a szerződésnek megfelelő feltételekben való megállapodást. Ebből is megállapítható, hogy a felperes számára is egyértelmű volt, miszerint az általa hivatkozottak szerint azt kell bizonyítania, hogy a felek az előszerződés megkötését megelőzően megállapodtak a létrehozandó szerződés lényeges feltételeiben. Egyébként az elsőfokú bíróság - a felperes állításával ellentétben - adott anyagi pervezetést erre vonatkozóan, és a felperes éppen az anyagi pervezetésre tekintettel tett tanúbizonyítási indítványt, illetve indítványozta a törvényes képviselők személyes meghallgatását annak érdekében, hogy az F/8 sorszám alatt csatolt előszerződés tartalma tisztázható legyen.

Az alperes rámutatott, hogy a felperes a fellebbezésében kiemelten hivatkozott a keresetleveléhez 1/F/4 sorszám alatt csatolt árajánlatkérésére, és Ny.B. alperesi alkalmazottnak az arra küldött, 1/F/5 sorszám alatti e-mailjére, mint a feleknek az adásvételi szerződés lényeges kérdéseiben való, az előszerződés 4. pontjában írt megállapodására. Fenntartotta azt, az elsőfokú eljárás során már kifejtett álláspontját, hogy ezek az iratok nem bizonyítják a feleknek a szerződés lényeges feltételeiben való megállapodását: Ny.B. a hivatkozott e-mailben a felperesi állítással ellentétben nem árajánlatot küldött, hanem csak tájékoztatást arra, hogy az alperes milyen feltételekkel tudja biztosítani a jövőbeli együttműködésüket.

Az alperes szerint az elsőfokú bíróság jogértelmezése a helyes, mivel egy előszerződésben a létrehozandó szerződés lényeges feltételei tekintetében is kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkoznak, vagyis lényegében egy szerződésnek kell létrejönni a felek között.

Az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg az ítélet indokolásában, hogy a felek között nem jött létre az adásvételi szerződés létrehozásához szükséges megállapodás, amiből helytálló következtetést vont le arra, hogy az aláírt és érvényesen megkötött előszerződés nem alkalmas a felperes kereseti kérelme szerinti adásvételi szerződés létrehozására. Erre vonható le okszerű következtetés abból is, hogy ilyen megállapodást az előszerződésben nem rögzítettek, mert hiszen, amennyiben a felek az előszerződés megkötését megelőzően a lényeges feltételekben megállapodtak volna, úgy azt rögzítik is.

Iratellenesnek és megalapozatlannak tartotta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, miszerint „a perben W.M. által tett tanúvallomásból az is egyértelműen megállapítható, hogy a 4. pont utolsó tagmondata éppen az alperes által szövegbe ágyazott változtatás volt”. Állította, hogy a felperes a perfelvétel során ilyen tényállítást nem tett, ezért az alperes erre vonatkozóan bizonyítást nem ajánlott fel. A tanúnak a tárgyaláson tett azt a nyilatkozatát pedig, hogy a neki felmutatott előszerződés szövege szerint a kékkel jelölt tagmondatokat az alperes írta a korábbi, a felperes által elküldött szerződés szövegébe, nem igazolta semmi, e tény vonatkozásában bizonyítás nem lett lefolytatva. Kiemelte ugyanakkor, hogy már a perfelvételi tárgyaláson is hivatkozott arra, hogy a felperes az ajánlatkérésben is kikötötte, hogy az nem jelent semmilyen szerződéskötési és/vagy rendelési kötelezettséget, és álláspontja szerint ez azt is jelenti, hogy erre a levelére adott válasz sem keletkeztethet semmilyen kötelezettséget, nem lehet alapja szerződés létrejöttének.

Abból a tényből pedig, hogy a felperes egymástól elkülönülő három alternatív ajánlatot kért, arra lehet következtetni, hogy az ajánlatkérés időpontjában maga a felperes sem tudta, hogy egyáltalán szerződést kíván-e kötni az alperessel, hiszen - azon felül, hogy ezzel kapcsolatban minden kötelezettséget kizárt - az sem volt konkrétan meghatározott, hogy ha egyáltalán szerződést szeretne kötni, akkor azt milyen tartalommal tenné. Az adásvételi szerződés megkötéséhez szükséges lényeges feltételek tehát ezek alapján a dokumentumok alapján sem határozhatók meg. Másrészt a felperes ajánlatkérésére az alperesnek három konkrét, egyértelmű ajánlatot kellett volna adnia ahhoz, hogy a lényeges feltételekben való megállapodás egyáltalán felmerülhessen.

Megismételte, hogy az alperes nem adott árajánlatot, Ny.B. 1/F/5 alatt csatolt levelében csak arról tájékoztatta a felperest, hogy a felek jövőbeni együttműködésének az alapja a már megkötött

keretszerződés lehet, viszont egyértelművé tett azt is, hogy ezt a szerződést előzetes egyeztetés után módosítással 2019-ig tudják meghosszabbítani.

Az alperes vitatta a felperesnek azt a fellebbezési okfejtését is, miszerint Ny.B. a tanúvallomásában maga is „expressis verbis” elismerte, hogy konkrét árajánlatot küldött. Ezzel szemben hangsúlyozta, hogy a Ny.B. által a felperesnek küldött e-mailben foglalt tájékoztatás egyértelműen azt tartalmazta, hogy a felek jövőbeni együttműködésének az alapjául a korábbi keretszerződésben foglaltakat lehet alapul venni, azt azonban csak egy előzetes egyeztetést követően lehet meghosszabbítani. Ilyen egyeztetés pedig a felek között már nem volt. A felperes indítványára tanúként meghallgatott W.Lné is azt nyilatkozta, miszerint a Ny.B. e-mailjét ő is úgy értelmezte, hogy majd a vezetés leül és megbeszéljük, tárgyalnak ezekről a feltételekről. Ezzel egybecsengett K.B. tanúvallomása is, aki úgy nyilatkozott, hogy az értékesítési vezető számára az, hogy üzletileg mehet tovább a korábbi együttműködés annyit jelentett, hogy majd le kell egyeztetni annak a részleteit.

Szerinte a Ptk. 6:64. §-ának az értelmében csak az a nyilatkozat tekinthető ajánlatnak, amely olyan részletezettségű, hogy egyszerű elfogadása a szerződés létrejöttét eredményezi. A Ny.B. által küldött 1/F/5 sorszám alatt csatolt e-mail ezeknek a feltételeknek nyilvánvalóan nem felelt meg.

Egyértelműen megállapítható tehát, hogy a felek között nem jött létre megállapodás a lényeges feltételek tekintetében, nem volt erre vonatkozó kölcsönösen egybehangzó akaratnyilatkozatuk.

Szerinte a felperes alaptalanul kifogásolta azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a keresetlevél petitumában megjelölt végleges szerződés tartalmát. Kiemelte, hogy a felperes az általa összeállított szerződés egyes tartalmi elemeit különböző dokumentumokból (így a felek között létrejött keretszerződésből, az F/5 alatt csatolt módosított ajánlatból, az F/8 alatt csatolt előszerződésből és az F/9-10 alatt csatolt más szerződésekből) a Ptk. 6:63. § (5) bekezdése alkalmazásával válogatta össze. A válogatás elveit azonban nem indokolta, ráadásul az egyes dokumentumokból leginkább a részére kedvezőbb feltételeket tette a szerződés részévé, ezzel szemben csökkentette az alperes Keretszerződésben meglévő garanciális biztosítékait, kisebb mértékű bankgaranciát alkalmazott, mellőzte az állásidő felszámolását stb. Ugyanakkor kiemelte, hogy miután az elsőfokú bíróság is - helytállóan, jogszabálysértés nélkül - azt állapította meg, hogy a felek nem állapodtak meg a lényeges feltételek tekintetében, így a szerződés egyes tartalmi elemeit nem kellett vizsgálnia. Ettől függetlenül az alperes részletesen reflektált a fellebbezésnek arra a részére is, amelyben a felperes a létrehozni kívánt szerződés egyes elemeit külön is elemezte.

Tévesnek tartotta azt a fellebbezési érvelést, miszerint a fellebbezése eredményessége esetén a felperest teljes egészében pernyertesnek kellene tekinteni. A felperes ugyanis ténylegesen eshetőleges kereseteket terjesztett elő. Az elsődlegesen elbírálni kért, a szerződés létrejöttének a megállapítására és a kártérítésre irányuló kereseti kérelmei tekintetében azonban már jogerősen pervesztesnek tekinthető, hiszen ezek elutasításáról rendelkező ítéleti részeket nem fellebbezte meg.

Alaptalan a felperesnek az az érvelése is, miszerint az elsődleges kereseti kérelme esetén a pertárgyérték megegyezik a 4 306 582 Ft összegű kártérítési követelésével. A Pp. 21. § (2) bekezdés a) pontja szerint ugyanis a szerződés létrejöttének a megállapítása esetén a pertárgy értéke megegyezik a szolgáltatásért járó ellenszolgáltatás értékével, ami a jelen esetben a felperes által a keresetlevelében megjelölten is 847 441 298 Ft, ezért felperes pervesztessége miatt az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét ennek az alapulvételével kell megállapítani.

Az alperes arra is hivatkozott, hogy a felperes az elsőfokú eljárásban a perköltséget az általa csatolt ügyvédi megbízási szerződés alapján kérte megállapítani, a fellebbezésében ugyanakkor ezt a kérelmét megváltoztatta, és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján a pertárgyérték figyelembevételével történő ügyvédi költség megállapítását igényelte. Álláspontja szerint azonban a másodfokú eljárásban a felperes nem változathatja meg az elsőfokú eljárásra vonatkozó perköltség igényét, figyelemmel a Pp. 83. § (1) bekezdésében foglaltakra is.

- [9] A felperes az ellenkérelemre észrevételt tett. Ebben arra hivatkozott, hogy az alperes a fellebbezési ellenkérelmében - a Pp. 373. § (1) bekezdése szerint tiltott módon - módosította a keresettel szembeni ellenkérelmét azzal az állításával, miszerint a felperes a keresetében 2020. február 8-áig tartó időre kívánta a szerződést a bíróság által létrehozni, tekintettel azonban arra, hogy ez az időpont már eltelt, így a szerződés létrehozására a bíróságnak önmagában ezen oknál fogva nincs lehetősége. Ezzel ugyanis olyan új tényre és jogi érvelésre hivatkozott, amelyre az eredeti ellenkérelmében nem. Az ellenkérelem ilyen megváltoztatására azonban a per jelenlegi szakaszában a Pp. 373. § (1) és (2) bekezdése szerint már nincs lehetőség.
- Megjegyezte, hogy egyébként az alperes az ellenkérelem-változás megengedhetőségére indokolást sem terjesztett elő. Hangsúlyozta, hogy a másodfokú eljárásban bekövetkezett időmúlás következményei nem vonhatók le, csak amennyiben a Pp. 373. § (5) bekezdése alkalmazásával az ítéltábla arról a feleket tájékoztatja, megnyitva az utat a kereset- és ellenkérelem változtatásra, illetőleg az ahhoz kapcsolódó további bizonyításra. Szerinte ugyanakkor a szerződés időtartama nem a szerződés lényeges tartalmi eleme, arra sem az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése, sem az ítélet nem utalt. Az időtartam tekintetében így a bíróság nincs a kereseti kérelemhez kötve. A végleges szerződés, mint adásvételi keretszerződés lényeges feltétele volt az, hogy az alperesnek a meghatározott M. szerződés kapacitás igényeit kell kiszolgáltatnia meghatározott minőségű és meghatározott maximális mennyiségű zúzottkő eladásával a felperes egyedi megrendeléseire igazodóan.
- A felperes utalt arra is, hogy a perköltségviselésről való döntés és a jogerős ítélet kötőereje miatt abban az esetben sem mellőzhető az ítélet indokolásának a teljes felülvizsgálata, és ennek keretében a felek szerződéskötési kötelezettségéről, valamint a lényeges szerződési feltételekben való megállapodásokról való állásfoglalás, ha az ítéltábla, vagy egy esetleges megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság azon az alapon utasítaná el a szerződés létrehozását, hogy az idő múlása miatt a felperes igénye megszűnt.
- Megismételte, hogy az előszerződés 4. pontja nem egy külön szerződésre, hanem a felek korábbi megállapodására utal. Ez a megállapodás a felperes 2017. július 5-én módosított ajánlatkérése, és az alperes 2017. július 6-án elektronikus levélben arra adott árajánlata. Ebben a felek az ajánlati kötöttséget még kizárták, de az alperes az indikatív ajánlatot megerősítve 2017. július 5-én (helyesen: július 26-án) a közbeszerzési eljárásban ajánlati kötöttséget eredményező kapacitásnyújtó nyilatkozatot tett, majd a felek ezen előzetes megállapodásukat előszerződéssel megerősítették. Az előszerződés 4. pontjában ezen előzetes megállapodásuk tartalmát hivatkozták a végleges szerződés feltételeinek a meghatározására. Így a felek a szerződés - az ítélet által lényegesnek minősített - feltételeiben megállapodtak, amelynek a tartalmát és bizonyítékait a felperes a fellebbezésben összefoglalta.
- [10] A fellebbezés alaptalan.
- [11] Az ítéltábla a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem korlátai között bírálta felül. A felperes a fellebbezésében nem támadta az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetét részben - az adásvételi szerződés létrejöttének a megállapítása, illetve az alperesnek kártérítés megfizetésére kötelezése iránti kérelmeket - elutasító részében, az alperes pedig nem fellebbezett. Ezért az elsőfokú ítéletnek ezek a rendelkezései - és azok indokolása - nem képezték a jelen másodfokú eljárás tárgyát, így az ítéltábla azokat nem érintette, és az elsőfokú ítéletet csak a felperesnek a szerződés létrehozása iránti kereseti kérelmét elutasító rendelkezése, és az annak alapjául szolgáló tényállás és jogi indoklás tekintetében vizsgálta felül.
- [12] Mivel a felperes a fellebbezésében a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkör gyakorlását is kérte, az ítéltábla először a támadott ítéleti rendelkezés vonatkozásában a

fellebbezési hivatkozások alapján az elsőfokú bíróság eljárásának a szabályszerűségét vizsgálta, amellyel összefüggésben az alábbiakat állapította meg.

- [13] A felperes alaptalanul állította, hogy az elsőfokú ítélet rendelkező része nem elégíti ki a Pp. 341. § (1) bekezdését, mivel a valóságos tárgyi keresethalmazatban előterjesztett három kereseti kérelem elutasításáról egyes számban rendelkezik. A felperes - a fellebbezés további „3. az ítélet fellebbezéssel nem támadott részében” - maga is úgy nyilatkozott, hogy a fellebbezése nem érinti az ítélet azon részét, amelyben az elsőfokú bíróság az elsődleges (I.) kereseti kérelmét..., valamint a harmadlagos (III.) kereseti kérelmét... elutasította.” Az elsőfokú bíróság tehát a keresetet elutasító ítéleti rendelkezésével a felperes szerint is valamennyi kereseti kérelméről döntött, ezért a Pp. 341. § (1) bekezdését nyilvánvalóan nem sértette meg.

Az ítélet rendelkező része megfogalmazásának sérelmezése azért is alaptalan, mert a felperes az első és másodlagos kereseti kérelmét vagylagos, eshetőleg keresetként terjesztette elő.

- [14] Alaptalan a felperesnek az elsőfokú bíróság anyagi pervezetésének a hiányára, illetőleg a hiányosságaira hivatkozása is.

Az anyagi pervezetés jogintézményét a Pp. 237. § (1) bekezdése akként szabályozza, hogy ha a fél perfelvételi nyilatkozata - e § alkalmazásában, ideértve a keresetlevélben feltüntetett nyilatkozatokat is - hiányos, nem kellően részletezett, vagy ellentmondó, a bíróság közrehat abban, hogy a fél a perfelvételi nyilatkozatát teljeskörűen előadja, illetve annak hibáit kijavítsa. A normaszöveg alapján az anyagi pervezetés a felek által szolgáltatott peranyag tekintetében bírói közrehatás, amely a kereset és a védekezés körében előterjesztett perfelvételi nyilatkozatok hiányosságainak és következtetlenségeinek az észlelését jelenti, és ezek tisztázására irányulhat. A Pp. 237. § (1) bekezdésében említett perfelvételi nyilatkozat a Pp. 183. § (1) bekezdése szerinti gyűjtőfogalom, magában foglalja mind a felperes, mind az alperes jogállításait (jogi érveit), tényállításait, kérelmét, a rendelkezésre bocsátott bizonyítási eszközét, az előterjesztett bizonyítási indítványát, és mindezek tekintetében az ellenfél által előterjesztetteket vitató nyilatkozatát.

A Pp. 237. § (1) bekezdésének a helyes értelmezése szerint ugyanakkor az anyagi pervezetés rendeltetése az, hogy a jogvita érdemi szempontból való értékeléséhez (azaz az eldöntéséhez) szükséges peranyag bírói közrehatással is rendelkezésre álljon. Anyagi pervezetés (bírói közrehatás) csak abban az esetben alkalmazható, ha a felek perfelvételi nyilatkozatának bármely eleme (jogállítási, tényállítási) olyan hibában, hiányosságban szenved, ami szükségessé teszi annak az egyértelműsítését vagy a kiegészítését.

A jelen esetben a felperes a keresetlevelében a másodlagos kereseti kérelmével a Ptk. 6:73. § (1) bekezdése szerinti anyagi jogát érvényesítette az alperessel szemben, amellyel összefüggésben a keresetlevélben tett tényállítása az volt, hogy közte és az alperes között 2017. augusztus 4-én „a közbeszerzési eljárással összefüggésben” adásvételi és vállalkozási előszerződés jött létre, valamint az, hogy a feltétel (a M. Zrt., mint ajánlatkérő által kiírt ... számú „Zúzottkő beszerzése” tárgyú közbeszerzési eljárás nyertese ő lesz, és vele az ajánlatkérő szerződést köt) bekövetkezése esetén megkötendő adásvételi és vállalkozási szerződés lényeges kérdéseiben a felek megállapodtak. A jogállítása pedig az volt, hogy az előszerződés alapján az alperes a szerződés megkötésére köteles, és ennek megtagadása miatt azt a felperes egyoldalú kérelmére a bíróság a megállapított feltételek szerint létrehozhatja.

Az alperes az ellenkérelmében (21.G.40.010/2019/8/II.) e kereseti kérelem vonatkozásában a felperes tényállítását akként vitatta, hogy a felek a 2017. augusztus 4-ei előszerződésben a végleges adásvételi és vállalkozási szerződés lényeges kérdéseit nem állapították meg, annak 4. pontja ugyanis kifejezetten azt tartalmazza, hogy a lényeges feltételekben még meg kell állapodniuk. A felek azonban az előszerződést követően ilyen megállapodást nem kötöttek, a lényeges feltételekben nem állapodtak meg. A felperes jogállításával szemben pedig arra hivatkozott, hogy a bíróságnak a

Ptk. 6:73. § (1) bekezdése alapján nincs joga a felek között a felperes által kívánt tartalommal végleges szerződést létrehozni, mert annak a tartalmát a bíróság nem alakíthatja.

A felperes a 12. sorszámú válasziratában az alperesnek azt a jogi érvelését nem vitatta, hogy a Ptk. alapján a bíróságot már nem illeti meg a végleges szerződés tartalmi alakításának a joga, ugyanakkor vitatta azt, hogy a jelen esetben a másodlagos kereseti kérelme erre irányult volna. Állítása szerint ugyanis olyan adásvételi és vállalkozási szerződés bíróság általi létrehozását kérte, amelynek a lényeges kérdéseiben a felek az előszerződésük 4. pontjában deklaráltak már „megállapodtak”. Ehhez kapcsolódó további tényelőadásai szerint: az előszerződés 4. pontjában utalt megállapodás „nem volt más, mint az, hogy a felperes 2017. június 29-ei árajánlat kérésére, illetve 2017. július 5-én megküldött módosított árajánlat kérésére az alperes 2017. július 6-án (az 1/F/5 sorszám alatt csatolt elektronikus levélben) árajánlatot adott (21.G.40.010/2019/12. sorszámú beadvány 21. pont). „Az előszerződés meghatározta a terméket a közbeszerzési kiírással összhangban” (12. sorszámú előkészítő irat 2. pont utolsó francia bekezdése). „A mennyiség meghatározása a közbeszerzési ajánlati felhívásban szereplő keretösszeg alapján, ahhoz igazodva történt” (12. sorszámú válaszirat 3. pont második francia bekezdés). „A keretszerződésben került kifejtésre az, hogy az alperes melyik üzemből, mekkora mennyiségben és milyen minőségű kőre vállalt kötelezettséget, illetve az alperes a vállalt vételárakat is ennek figyelembevételével, erre tekintettel adta meg” (12. sorszámú válaszirat II.1. pont (1) bekezdés).

Az alperes a 2019. május 22-én előterjesztett viszontválaszában ezzel szemben azt állította, hogy a felek az előszerződést megelőzően sem állapodtak meg a lényeges feltételek tekintetében (17.G.40.010/2019/14. sorszámú viszontválasz II.20. pont). Itt kifejtette, hogy a felperesi ajánlatkérés és az alperes által küldött ajánlat azért nem volt az árban való megállapodás, mert a felperes egymástól elkülönülő három alternatív ajánlatot kért (az tehát nem volt egyértelmű), ennek megfelelően az alperes részéről a Ny.B. által a felperesnek 2017. július 6-án küldött e-mail nem konkrét termékre pontosan meghatározott árajánlat volt, amelynek az elfogadását így nem lehet árban való megállapodásnak tekinteni. Másrészt a felperes azzal, hogy az ajánlatkérőben saját magára nézve az azzal kapcsolatos minden kötelezettséget (szerződéskötési és/vagy rendelési) már előre kizárt, egyértelmű és konkrét árajánlat esetén is - a feleknek a Ptk. 6:64. §-ában megkívánt - árban való megállapodását csak akkor lehetne megállapítani, ha azt (vagyis a Ny.B. által küldött e-mailben tett árajánlatot) a felperes utóbb kifejezetten elfogadta volna. Miután a 2019. június 4-ei perfelvételi tárgyaláson a felperes az alperes viszontválaszára adott nyilatkozatában is lényegében a már elhangzott jogállítást és tényállításait tartotta fenn, amellyel szemben az alperes is fenntartotta azt a védekezését, miszerint „a lényeges feltételekben való megállapodás a felperes által hivatkozott okiratok alapján és egyébként sem jött létre” (21.G.40.010/2019/17. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 5. oldal negyedik bekezdése), nem volt szükség arra, hogy az elsőfokú bíróság a feleket - az anyagi pervezetés eszközével - a releváns tényállítások és az igény (kereseti kérelem) megfelelő előadásában segítse, mivel a döntéshez szükséges tények előadása és a jogállítás is mindét fél részéről megfelelő terjedelemben, kimerítően megtörtént.

Abban pedig az ítéletábra nem értett egyet a fellebbezéssel, hogy az elsőfokú bíróság anyagi pervezetését az - a felperes által csak az ítélet indokolásából megismert - jogértelmezése tette volna szükségessé, miszerint „az Előszerződés 4. pontja alapján az előszerződésen felül azt megelőzően egy külön szerződéses megállapodásnak, azaz egy külön szerződésnek kell lennie.” Az ítéletábra megállapítása szerint ugyanis az elsőfokú bíróság a felperes másodlagos kereseti kérelmének a jogalapjaként megjelölt anyagi jogi jogszabályt, a Ptk. 6:73. § (1) bekezdését nem értelmezte a felektől (így a felperestől) eltérően, az ítéletábra pedig ezzel az anyagi jogértelmezéssel egyetértett. A felperes tévesen érvelt azzal, hogy a bíróság a Ptk. 6:73. § (1) bekezdése szerint a szerződést „akár jogi kötőerővel nem bíró megállapodás” alapján is létrehozhatja. A Ptk. 6:73. § (1) bekezdése kimondja, hogy ha a felek abban állapodnak meg, hogy későbbi időpontban egymással szerződést kötnek és megállapítják e szerződés lényeges feltételeit, a bíróság e feltételek szerint a szerződést

bármelyik fél kérelmére létrehozhatja. A Ptk. 6:2. § (1) és (2) bekezdésében írt rendelkezésekre is figyelemmel a Ptk. 6:73. § (1) bekezdése normaszövegében alkalmazott „állapodnak” és „megállapítják” kifejezések nyelvtani értelmezéséből is arra a jogalkotói akaratra lehet következtetni, hogy előszerződés alapján végleges szerződés csak kétoldalú jognyilatkozat alapján hozható létre, tehát a jogszabály kifejezett rendelkezése hiányában egyoldalú jognyilatkozatból valamely szerződés megkötésére irányuló kötelelem nem keletkezhet. Mivel pedig a Ptk. 6:2. § (1) bekezdésére figyelemmel kötelelem keletkeztető joghatása annak a kétoldalú jognyilatkozatnak van, amely a Ptk. 6:58. §-a szerint szerződésnek minősül (azaz a felek kifejezésre jutott, kölcsönös, egybehangzó, megengedett akaratnyilatkozatának), a Ptk. 6:73. § (1) bekezdésében megjelölt, a szerződés a bíróság általi létrehozásának az igénylésére jogosító megállapodás is csak a Ptk. 6:58. §-a szerinti szerződéssel azonosítható. Az ítéletábra - az alperes fellebbezési ellenkérelmében hivatkozottakkal egyezően - kiemeli, hogy a keresetlevelében és az elsőfokú eljárás során a felperes is ennek a jogértelmezésének adott hangot.

Mindezeket túlmenően az ítéletábra megállapította azt is, hogy a felperesnek az irattellenesen állította azt, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletét „egy az előszerződés megkötését megelőzően kötött külön szerződés létre nem jöttére alapította”, ebből következtetve az elsőfokú bíróságnak arra - a szerinte helytelen - jogértelmezésére, hogy az előszerződésen felül azt megelőzően külön szerződéses megállapodásnak, azaz egy külön szerződésnek is kellett volna lennie. Az elsőfokú ítélet indokolása ugyanis félreérthetetlenül tartalmazza az elsőfokú bíróságnak a Ptk. 6:73. § (1) bekezdésére vonatkozó azt a jogértelmezését, miszerint „a szerződés létrehozására is csak abban az esetben van lehetőség, ha megállapítható, hogy a felek egymással a szerződés lényeges feltételeiben megállapodtak” (elsőfokú ítélet 29. oldal nyolcadik bekezdése). Nem tartalmazza azonban azt, hogy a felek megállapodásának külön szerződésben kell történnie. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság az ítélete indokolásában a felperes kereseti kérelmeinek az ismertetésénél - tartalma szerint - a felperes által a keresetlevelében kifejtetteknek megfelelően rögzítette, hogy a felperes a másodlagos (II.) kereseti kérelmében előadta, hogy az előszerződés 4. pontja tartalmazza azt, hogy a lényeges feltételekben a felek már „megállapodtak”, ez pedig a nyelvtani értelmezés szerint is azt jelenti, hogy a vételárban is már az előszerződés aláírását megelőzően megegyezésre jutottak. A felperes ugyanis a keresetlevelében, a perfelvételi tárgyaláson és a fellebbezésében is végig azt hangsúlyozta, hogy a felek az előszerződés 4. pontjában a végleges szerződés tartalmát korábbi megállapodásukra utalással egyértelműen meghatározták, „arra figyelemmel, hogy a felek a szerződés lényeges tartalmi elemeiben már megállapodtak.” (21.G.40.010/2019/12. számú válaszirat 21. pontja).

Mindezekre tekintettel - az alperes helytálló hivatkozásával egyezően - az elsőfokú eljárás során nem volt olyan indok, amely - a felperes által a 2020. május 13-án benyújtott Gf.III.30.079/2020/10. számú előkészítő irata 13. pontjában részletezett kérdésekben és módon - az elsőfokú bíróság anyagi pervezetését szükségessé tette volna.

Az ítéletábra nem osztotta a felperesnek azt az okfejtését, miszerint az elsőfokú bíróságnak a keresettel érvényesített joghoz, a felperes jogalakítási igényéhez igazodóan gyakorolnia kellett volna a közrehatási kötelezettségét azzal, hogy a feleket tájékoztatja arról: milyen típusú szerződésként azonosítja a perbeli szerződést, ahhoz képest melyeket tartja a szerződés lényeges feltételeinek, azok közül melyekkel kapcsolatban van esetlegesen kétsége, illetve melyekkel kapcsolatban tart szükségesnek további bizonyítást, és végül „miként tekint a létrehozni kívánt szerződés keresetpetitumában meghatározott szövegére, e körben a kereseti kérelemhez kötöttségre, vagy annak hiányára.”

Az ítéletábra hangsúlyozza, hogy a jelen másodfokú eljárás tárgya kizárólag az elsőfokú ítéletnek a felperesnek a Ptk. 6:73. §-ára alapított kereseti kérelmével kapcsolatos döntése és annak az indokai felülvizsgálata. A felperes a Ptk. 6:73. § (1) bekezdésére alapított kereseti kérelmét pedig maga is másodlagosan, arra az esetre terjesztette elő, ha az elsőfokú bíróság az elsődleges - a felek között az adásvételi szerződés létrejöttének a bíróság általi megállapítása iránti - kereseti kérelmét elutasítaná,

azaz, ha a bíróság megítélése szerint a szerződés létrejötte nem állapítható meg (21.G.40.010/2019/1. számú keresetlevél II.2. pont). Mivel a felperes a Pp. 172. § (3) bekezdésének megfeleltethető elsődleges és másodlagos jogalakítási keresetét már a keresetlevelében is jól elkülönítetten, a kereseti kérelmeknek kétséget kizáró (további értelmezést nem igénylő) módon történő meghatározásával és az érvényesíteni kívánt jogok tény- és jogalapját, valamint a tényállítása és a kereseti kérelmei közötti okozati összefüggéseket bemutató világos jogi érveléssel jelölte meg, nem állapítható meg az elsődleges és másodlagos kereseti kérelmek előterjesztése kapcsán olyan következtetlenség, amely miatt a bíróságnak (így az elsőfokú bíróságnak is) közrehatási kötelezettsége állna (állt volna) fenn.

A felperes elsődleges kereseti kérelmében az alperes és közte ugyanolyan tartalmú adásvételi szerződés létrejöttének a megállapítását kérte, mint amelynek a bíróság általi létrehozását a másodlagos kereseti kérelmében igényelte. Ebből következően az elsőfokú bíróságnak - a kereseti kérelmek előterjesztésük sorrendjében való elbírálási kötelezettsége folytán - a felperes jogalakítási igényéhez igazodó kereseti kérelme - a felperes észrevételében megjelölt szempontok szerinti - felülvizsgálatát már az elsődleges kereseti kérelem vonatkozásában el kellett végeznie.

Az elsőfokú bíróságnak a felperes elsődleges kereseti kérelmét elutasító döntése indokai szerint a felperes az alperessel adásvételi szerződés létrejöttének a megállapítását alaptalanul igényelte, mert e szerződés lényeges feltételei közül a szerződés tárgyában és a vételárban való kifejezett megállapodásukat nem bizonyította. Az elsőfokú ítéletnek a fellebbezéssel nem támadott ez a része jogerőre emelkedett, ami a Pp. 360. § (1) bekezdése értelmében kizárja, hogy a pernek ebben a szakaszában már azt a felek vitássá tegyék, és azt is, hogy az ítéletábra a másodfokú eljárásban ezekben a kérdésekben eltérően foglaljon állást. Ebből következően a másodfokú bíróság felperes által igényelt anyagi pervezetésére - nemcsak szükség, hanem - jogszabályi lehetőség sincs.

[15] A felperes alaptalanul támadta az elsőfokú bíróság ítéletét a tényállás megállapításával összefüggésben - a bizonyítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség megsértésével, a bizonyítási teher helytelen kiosztásával, a jogvita elbírálásánál releváns tények tekintetében a bizonyítás eredmények okszerűtlen minősítésében megnyilvánuló - eljárási szabálysértésekre hivatkozva is.

A Pp. 276. § (1) bekezdése szerint a bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el.

A polgári perben tehát a bíróság az ügy eldöntése szempontjából jelentős tények bizonyításával foglalkozhat. Azt, hogy valamely per eldöntése szempontjából mely tények jelentősek, azok az anyagi jogi jogszabályok határozzák meg, amelyek ezekhez a tényekhez (a fennállásukhoz vagy fenn nem állásukhoz) valamilyen joghatást fűznek.

A felperes által másodikként előterjesztett kereseti kérelem alapjául megjelölt adásvételi és vállalkozási előszerződés létrejötte, valamint az alapján a felperes kérelme szerint a szerződés bíróság általi létrehozása tekintetében annak, mint ténynek van jelentősége, hogy a felek a szerződés lényeges feltételeiben megállapodtak-e, tekintettel arra, hogy a Ptk. 6:73. § (1) bekezdése szerint ezek a feltételei annak, hogy a bíróság a szerződést bármelyik fél kérelmére létrehozassa.

Miután a felperes és az alperes egyezően adták elő, hogy az adásvételi és vállalkozási előszerződést a 2017. augusztus 4-én kelt okirattal egyező tartalommal megkötötték, ezért az elsőfokú bíróság ezt, a Pp. 266. § (1) bekezdése szerint további bizonyítás nélkül tényként megállapíthatta. A felek közötti vita lényege: a 2017. augusztus 4-ei megállapodásuk a felperes keresetlevelében állított tartalommal végleges adásvételi és vállalkozási szerződés létrehozására alkalmas előszerződés-e, vagy - ahogyan azt az alperes állítja - olyan megállapodás, amely önmagában szerződéskötési kötelezettséget nem eredményezett. E jogvita eldöntéséhez pedig a bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a 2017. augusztus 4-ei megállapodás megfelelt-e az adásvételi és vállalkozási előszerződés alaki és tartalmi kellékeinek, valamint az előszerződés alapján fennállnak-e a szerződés

létrehozásának a feltételei, azaz a felek által abban vállaltak alapján megállapítható-e a felperes által létrehozni kívánt adásvételi és vállalkozási szerződés ítéletben meghatározandó pontos tartalma.

Az ítélet tábla hangsúlyozza, hogy - az előszerződésnek az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) szabályaihoz képest a Ptk.-ban történt újra szabályozásával a szerződés létrehozása kapcsán a bírói jogalakítás korlátozására irányuló jogalkotói cél alapulvételével - egyetértett az alperessel abban, hogy a Ptk. 6:73. § (1) bekezdésének a helyes értelme szerint a szerződésnek az előszerződés alapján bíróság által történő létrehozása iránti igény keletkezéséhez a létrehozandó szerződés lényeges feltételei tekintetében a felek jogi kötőerővel rendelkező megállapodása, azaz az adott feltételben kétoldalú egybehangzó akaratnyilvánítása szükséges. Ennek a bizonyítása az adott ügyben a Pp. 265. § (1) bekezdése szerint a felperes kötelezettsége volt, mert az ő érdekében állt, hogy a bíróság valóban elfogadja azokat az alperes által vitatott tényállításait, amelyek szerint a végleges adásvételi és vállalkozási szerződés lényeges feltételeiben az alperessel megállapodott.

Az ítélet tábla abban osztotta a felperes álláspontját, hogy nem kizárt az, hogy a felek az előszerződésben korábbi megállapodásukra utalással állapítsák meg a végleges szerződés lényeges feltételeit. A felperes jogi érvelésével szemben azonban a létrehozandó szerződés feltételeinek a bíróság általi megállapítására csak jogi kötőerővel bíró megállapodás bizonyítása esetén van lehetőség. Nem tévedett tehát az elsőfokú bíróság, amikor a felperes tény- és jogállításait, illetve az alperes védekezése alapján a létrehozni kívánt szerződés lényeges elemei tekintetében az előszerződés megkötését megelőzően kötött külön szerződés létrejöttét vizsgálta. A felperes alaptalanul állította, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértést követett el azzal, hogy az anyagi pervezetés körében nem tájékoztatta a felperest az előszerződés megkötését megelőzően kötött külön szerződés bizonyításának a szükségességéről és az e körben bizonyítandó tényekről, valamint a bizonyítási teherről.

A felperes ugyanis iratellenesen állította a fellebbezésében azt, hogy ilyen korábbi, külön szerződés megkötésére a felek egyike sem hivatkozott. A 2019. június 4-ei perfelvételi tárgyaláson a felperes jogi képviselője akként nyilatkozott, hogy maga is egyetért az alperessel abban, miszerint „a Ptk. az előszerződés feltételéül szabja, hogy a szerződésnek megfelelő feltételekben megállapodásra sor kerüljön... az egyértelműséggel kapcsolatos feltételnek úgy lehet leginkább megfelelni, hogy ha bizonyos, már meglévő szerződésekre kerül utalás, itt ez teljesült, hisz a keretszerződésre utalt például az F/5 e-mail is” (21.G.40.010/2019/17. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 6. oldal).

Az iratokból ugyanakkor az is megállapítható, hogy az alperes a 2019. május 22-én benyújtott 14. sorszámú viszontválaszában azzal a nyilatkozatával, miszerint „a felperes által hivatkozottakkal ellentétben az is megállapítható, hogy a felek az Előszerződést megelőzően sem állapodtak meg a lényeges feltételek tekintetében (viszontválasz 5. oldal, 20. pont)” kifejezetten vitatta azt is, hogy a felek az előszerződés megkötését megelőzően megállapodtak volna. Következésképp a felperesnek a pernyertességéhez azt kellett bizonyítani, hogy az előszerződés megkötését megelőzően a felek mikor, és a létrehozni kívánt adásvételi és vállalkozási szerződés mely lényeges feltételeiben állapodtak meg.

Az ítélet tábla elfogadta az alperesnek azt az előadását, hogy a felperes ezzel maga is tisztában volt, amit kétségtelenül alátámaszt az, hogy a 2019. július 4-ei perfelvételi tárgyaláson bizonyítási indítványt - egyebek mellett - akként tett, hogy „a felperes e körben csatolni, bemutatni és az alperes elé is tární kívánja azon okirati bizonyítékait, amelyekre hivatkozik a szerződés létrejötte körében. Ezek a 2018. március hónapban, áprilisban, májusban, júniusban és júliusban leadott megrendelések, illetve tanúbizonyítást kívánunk előterjeszteni annak érdekében, hogy az F/8 sorszám alatt keresetlevélhez csatolt előszerződés a 4. pontjában foglaltakban milyen tartalommal állapodtak meg a felek. Felperesi álláspont szerint ugyanis a felperesi bizonyítási érdek megkívánja ezen fent említett szerződéses rendelkezés tartalmának a bizonyítását” (21.G.40.010/2019/17. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 7. oldala).

Mindebből pedig megállapítható, hogy a felperes számára az elsőfokú eljárás során, már a perfelvételi szakban is egyértelmű volt, hogy annak a tartalmára kiterjedően neki kell bizonyítania, hogy a felek megállapodtak a bíróságon létrehozni kért adásvételi szerződés létrejöttéhez szükséges lényeges feltételekben. Mivel pedig nem állapítható meg az, hogy a felperesnek a keresetlevélben tett, és a perfelvételi nyilatkozatai nem terjedtek ki az előszerződés tartalmának a megállapításához szükséges valamely releváns tény vonatkozásában a bizonyításra, továbbá az sem, hogy e tekintetben a felek között vita volt abban, hogy a szerződés bíróság általi létrehozásának a megállapításához szükséges tények bizonyítása a felperest terheli, az adott esetben ebben a körben az elsőfokú bíróságnak nem volt olyan, a Pp. 237. § (2) bekezdése szerinti, a bizonyításra vonatkozó tájékoztatási kötelezettsége sem, aminek az elmulasztása eljárási szabálysértésnek minősül, és ekként a Pp. 381. §-a alá tartozó mérlegelhető hatályon kívül helyezési ok lehet.

Az ítéletábra nem értett egyet azzal sem, hogy az elsőfokú bíróság a felperes bizonyítási kötelezettsége körébe tartozó, releváns tényeket illetően tévesen állapította meg a bizonyítás eredményét akként, hogy „az előszerződés megkötését megelőzően a felek között nem jött létre az adásvételi szerződés létrehozásához szükséges megállapodás (elsőfokú ítélet 30. oldal második bekezdése).

A Ptk. 6:73. § (2) bekezdésének a második mondata szerint az előszerződésre az annak alapján megkötendő szerződés szabályai megfelelően irányadók.

A Ptk. 6:215. § (1) bekezdése szerint adásvételi szerződés alapján az eladó dolog tulajdonjogának átruházására, a vevő a vételár megfizetésére és a dolog átvételére köteles. Az adásvételi szerződés főkötelezettséget keletkeztető, lényeges elemei tehát, a Ptk. szabályozása alapján is: a feleknek, a szerződés tárgyának, a vételárnak, valamint a dolog tulajdona átruházására irányuló szándéknak a megjelölése, illetőleg az ebben való megállapodás kinyilvánítása. Mindebből következően a peres felek között az adásvételi szerződés felperes által igényelt létrehozásának a nem mellőzhető feltétele - a későbbi időpontban történő szerződéskötés szándékának a kinyilvánítása mellett - a felek személyében, a szerződés tárgyában, a vételárban történő megállapodás, és a tulajdonátruházási szándék kinyilvánítása.

A felperes az elsőfokú eljárásban a perfelvételi eljárás során - és a fellebbezésében is megismételve - a létrehozni kért szerződés lényeges kérdéseiben való megállapodást bizonyító okirati bizonyítékként a 2017. augusztus 4-én kelt „adásvételi és vállalkozási előszerződés” mellett elsődlegesen az alperesnek 2017. június 29-én és július 5-én küldött „árajánlatkérésére”, illetőleg „módosított árajánlatkérésére” vonatkozó e-mailjeit, a felperes Ny.B. alkalmazottja által 2017. július 6-án küldött válasz e-mailjét (annak mellékletével), a felperes 2017. július 26-án kelt nyilatkozatát és az annak mellékleteként PDF-ként csatolt 2016. július 30-án kelt ... iktatószámú adásvételi keretszerződést ajánlotta fel okirati bizonyítékként.

Az elsőfokú bíróság e bizonyítékok értékelésénél helyesen tulajdonított kiemelkedő jelentőséget a 2017. augusztus 4-én kelt okiratnak (adásvételi és vállalkozási előszerződés), illetve az annak 4. pontjában írtaknak. Az előszerződés törvényi szabályozásából következően ugyanis elsősorban magának az előszerződést tartalmazó okiratnak a vizsgálata alapján kell állást foglalni abban, hogy a felek megállapodtak-e az előszerződés szerint a bíróság által létrehozni kért végleges szerződés lényeges feltételeiben. E körben irányadó továbbá a Ptk. 6:4. § (1) bekezdésének az a rendelkezése, mely szerint a jognyilatkozat joghatás kiváltására irányuló akaratnyilatkozat, illetőleg a Ptk. 6:8. § (1) bekezdésének az az értelmezési szabálya, hogy a jognyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a címzettnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset összes körülményére tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Az ítéletábra álláspontja szerint ezen túlmenően irányadó az, az rPtk. alapján korábban kialakult bírói gyakorlat is, amely szerint a szerződéskötést megelőző tárgyalásoknak, szerződéstervezeteknek csak a szerződés értelmezésénél van jelentősége, a szerződési nyilatkozatok értelmezésénél ugyanakkor

az okiratban foglalt szöveg nyelvtani értelmének van kiemelkedő fontossága (Fővárosi Ítéltábla Pf.VI.20.690/2005/5.).

Ebből kiindulva helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor elsőként a 2017. augusztus 4-én kelt adásvételi és vállalkozási előszerződés - peres felek között vitás - 4. pontját értelmezte. Az ítéltábla ennek a felülvizsgálatánál figyelmen kívül hagyta az alperesnek azt a hivatkozását, miszerint az elsőfokú bíróság részéről iratellenes és megalapozatlan megállapítás volt azt, hogy „a 4. pont utolsó tagmondata éppen az alperes által szövegbeágyazott változtatás volt”, mivel annak a másodfokú eljárásban történő figyelembevételére csak abban az esetben lett volna eljárásjogi lehetőség, ha arra hivatkozva az alperes az elsőfokú bíróság ítéletét - vagy annak indokolását - fellebbezéssel támadja. Az alperes azonban nem fellebbezett, a fellebbezési ellenkérelme alapján pedig az elsőfokú ítélet ezirányú felülvizsgálata nem lehetséges.

Az ítéltábla nem fogadta el azt a fellebbezési érvelést, hogy az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:8. § (1) bekezdését figyelmen kívül hagyva, tévesen értelmezte az előszerződés 4. pontját, amely miatt okszerűtlen következtetésre jutott a bizonyítás eredményét illetően is.

Abból kellett kiindulni, hogy a Ptk. 6:4. § (1) bekezdése szerint a jognyilatkozat joghatás kiváltására irányuló akaratnyilatkozat. Az elsőfokú bíróság által is felhívott Ptk. 6:64. § (1) bekezdése értelmében szerződés megkötésére irányuló szándékot egyértelműen kifejező és a lényeges kérdésekre kiterjedő jognyilatkozat ajánlati kötöttséget eredményez. A Ptk. 6:66. §-a szerint pedig az ajánlatot az azzal való egyetértést kifejező jognyilatkozattal lehet elfogadni.

A 2017. augusztus 4-ei okirat 4. pontja azt rögzíti, hogy „Szerződő felek megállapodnak, hogy az eljárás sikere esetén az erről szóló értesítés közlésétől számított 15 napon belül szerződést kötnek jelen előszerződés, illetve az adásvétel és az alvállalkozás egyéb feltételeit rendező külön megállapodásuk alapján, amelyben a megkötendő szerződés lényeges feltételeiben már megállapodtak.” E szerződési szöveg egyszerű nyelvtani értelmezéséből az állapítható meg, hogy a felek e megállapodásukat olyan előszerződésnek szánták, amelyben meghatározták a végleges szerződés megkötésének a határidejét (a közbeszerzési eljárás sikerességéről szóló értesítés közlésétől számított 15 napon belül) és a további feltételét („a megkötendő szerződés lényeges feltételeiben” megállapodnak). Az előszerződés 4. pontjában tehát „a megkötendő szerződés lényeges feltételeiben már megállapodtak” szöveg nem a megkötendő szerződés lényeges kérdéseiben már megtörtént megállapodásra való utalás, hanem az előszerződésben a szerződéskötésre meghatározott feltételek meghatározása volt. Ez alapján pedig az elsőfokú bíróság helytálló következtetést vont le arra, hogy a szerződés bíróság általi létrehozásához szükséges feltételekben való megállapodás bizonyítására önmagában a 2017. augusztus 4-ei előszerződést rögzítő okirat nem volt alkalmas.

Az elsőfokú bíróság a felperes által felajánlott további okirati bizonyítékok közül a 2017. június 29-ei „árajánlatkérését”, a július 5-én kelt „módosított árajánlatkérését” és az alperes részéről Ny.B. által a felperesnek 2017. július 6-án küldött válaszirátát vizsgálva az ítéltábla álláspontja szerint is helytálló megállapítást tett arra, hogy azok alapján a felek között nem jött létre a vételárban való, az adásvételi szerződés létrehozásához szükséges megállapodás.

Ahogy arra az alperes a fellebbezési ellenkérelmében helyesen hivatkozott, a felperes 2017. július 5-ei „módosított árajánlatkérésére” 2017. július 6-án küldött alperesi válasz e-mail azért nem tekinthető árajánlatra vonatkozó, a Ptk. 6:4. § (1) bekezdése szerinti, joghatás kiváltására irányuló jognyilatkozatnak, mert arra vonatkozóan a felperes előre kizárta a Ptk. 6:64. §-a szerinti ajánlati kötöttséget azzal a nyilatkozatával, miszerint „jelen ajánlatkérésünk nem jelent semmilyen szerződéskötési és/vagy rendelési kötelezettséget”. Az árban való megállapodás megállapításához ezért szükség lett volna a felperes részéről az alperes 2017. július 6-ai e-mailjében közölt „aktuális ár” elfogadását eredményező, a Ptk. 6:66. §-a szerinti külön jognyilatkozatra, amely nyilatkozat adására a felperes nem hivatkozott, és nincs annak a megállapítására alkalmas peradat sem.

A felperesnek az az érvelése pedig, hogy bár a 2017. július 5-ei módosított ajánlatkérésben és a 2017. július 6-ai alperesi válaszban a felek az ajánlati kötöttséget még kizárták, de az „alperes az indikatív ajánlatot megerősítve 2017. július 05. napján közbeszerzési eljárásban, ajánlati kötöttséget eredményező kapacitást nyújtó nyilatkozatot tett, majd a felek ezen előzetes megállapodásukat előszerződéssel megerősítették” - azon túl, hogy erre a felperes sem az elsőfokú eljárás során, sem a fellebbezésében nem hivatkozott - azért sem vehető figyelembe, mert alperesnek a - helyesen 2017. július 26-án kelt - „Zúzottkő beszerzése” közbeszerzési eljárásban adott kapacitásnyilatkozata vételár megjelölést nem tartalmaz.

Mindezekre tekintettel a tényállás megállapításával összefüggésben nem volt megállapítható az elsőfokú bíróság által elkövetett olyan eljárási szabálysértés, amely az elsőfokú ítélet fellebbezésben kért felülbírálatát a Pp. 369. § (3) bekezdés a) pontjában írt okból indokoltá, illetőleg lehetővé tette volna.

- [16] Az elsőfokú ítéletben helyesen megállapított tényekből pedig az elsőfokú bíróságtól eltérő jogkövetkeztetés levonására, a megállapított tények eltérő minősítésére az ítéletábra nem látott indokot. Mivel a Ptk. 6:215. § (1) bekezdése szerint a vételárban való megállapodás az adásvételi szerződés olyan lényeges feltétele, amely nélkül ilyen szerződés létrejötte nem állapítható meg, helytálló az elsőfokú bíróságnak az a jogkövetkeztetése, hogy az adott esetben a felek által aláírt és érvényesen megkötött előszerződés nem alkalmas a felperes második kereseti kérelme szerinti adásvételi szerződés létrehozására, ezért a felperes erre irányuló másodlagos kereseti kérelmét - a további szerződési feltételekben történő megállapodás megtörténtének a vizsgálata nélkül is - el kellett utasítani.

Emiatt az ítéletábra csak megjegyzi, hogy a felperesnek azt a fellebbezési hivatkozását, miszerint az arra vonatkozó megállapodást támasztotta alá W.Lné és Ny.B. tanúknak az árajánlat kérésével és az árajánlat adásával kapcsolatos vallomása is (46. sorszámú fellebbezés 49.c. pont), az elsőfokú bíróság e körben adott indokainak vizsgálata nélkül is alaptalanná teszi az a tény, hogy 2020. május 13-án benyújtott Gf.III.30.079/2020/10. számú észrevételében a felperes maga is úgy nyilatkozott, hogy az a megállapodás, amelyre az előszerződés 4. pontja utal, „a felperes 2017. július 05. napján módosított ajánlatkérése és az alperes 2017. július 06. napján elektronikus levélben arra adott árajánlata. Ebben a felek az ajánlati kötöttséget még kizárták...”, ami ellentmondásban van a felperesnek a tanúbizonyítás eredményére vonatkozó előző hivatkozásával.

- [17] Mindezekre tekintettel az ítéletábra - anélkül, hogy a felperes további fellebbezési hivatkozásait érdemben vizsgálta volna - az elsőfokú bíróság ítéletének a fellebbezett részét a Pp. 383. § (2) bekezdésének I. fordulata alapján helybenhagyta.

- [18] Az eredménytelenül fellebbező felperes a saját másodfokú perköltségét (ügyvédi munkadíj, fellebbezési eljárási illeték) maga köteles viselni, és a Pp. 83. § (1) bekezdése szerint köteles megtéríteni a pernyertes alperesnek az ügyvédi munkadíjból felmerült másodfokú perköltségét. Az ítéletábra ennek az összegét az alperes jogi képviselője által a Pp. 81. § (1) és (5) bekezdésében előírt módon, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdés c) pontja, (5) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése szerint, - a felperes által a keresetlevelében a másodlagos (II) kereseti kérelem vonatkozásában a Pp. 21. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése alapján megjelölt - 843 134 716 Ft, mint másodfokú pertárgyérték alapul vételével felszámított 5 315 673 Ft + áfa, összesen 6 750 905 Ft-nak a (6) bekezdés szerinti mérséklésével, a másodfokú pertárgyérték megközelítőleg 0,5 %-ának megfelelő 4 215 000 Ft + 27 % áfa, azaz összesen 5 353 050 Ft-ban állapította meg, tekintettel a kiemelkedően magas másodfokú pertárgyértékre, a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenységre és arra, hogy az

ítélőtábla a fellebbezést tárgyalás tartása nélkül bírálta el. Ennek a megfizetésére a felperest a Pp. 344. § (1) bekezdése szerinti általános teljesítési határidőben kötelezte.

Debrecen, 2020. június 16.

Dr. Görög Attila sk a tanács elnöke, Dr. Riczu András sk előadó bíró, Cogoiné Dr. Boros Ágnes sk bíró